

Łukasz Kida

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

FAKTORING W FINANSOWANIU DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW I JEGO ROZWÓJ W POLSCE

Streszczenie: W artykule przedstawiono istotę faktoringu i jego znaczenie dla firm działających we współczesnej gospodarce oraz podstawowe jego rodzaje. Przedstawiono faktoring jako jeden ze sposobów na regulowanie płynności w przedsiębiorstwie. Opisano główne zalety i wady stosowania faktoringu i przybliżono polski rynek faktoringu.

Słowa kluczowe: faktoring, finansowanie, przedsiębiorstwo.

1. Wstęp

Prowadzenie działalności gospodarczej w warunkach względnej stabilności finansowo-ekonomicznej jest możliwe dzięki wykorzystaniu zarówno kapitałów własnych, jak i zewnętrznych źródeł finansowania. Efektywne funkcjonowanie przedsiębiorstw na konkurencyjnym rynku zmusza menedżerów do korzystania z niekonwencjonalnych źródeł finansowania działalności, przyczyniających się do poprawy jego płynności finansowej. Największe problemy z utrzymaniem płynności finansowej mają firmy z sektora MŚP, dlatego też są one największymi beneficjentami zewnętrznych źródeł finansowych. Jednym z niekonwencjonalnych źródeł zewnętrznych stanowiących kapitały obce są środki pieniężne pozyskane na pokrycie potrzeb finansowych za pomocą usług faktoringowych.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie faktoringu jako usługi umożliwiającej finansowanie działalności przedsiębiorstw oraz zabezpieczenie ich przed ryzykiem niewypłacalności dłużników. Ponadto w artykule zaprezentowano historię i perspektywy rozwoju branży faktoringowej w Polsce.

Od momentu zaistnienia do chwili obecnej działalność instytucji faktoringowych uległa znacznym przeobrażeniom, które polegały na rezygnacji m.in. z tradycyjnego pośrednictwa. Koniec XIX wieku był okresem, kiedy znacznie rozszerzono ofertę usług faktoringowych, wzbogacając ją o takie działania, jak [Grzywacz 2005, s. 33]:

- kredytowanie dostaw,
- wypłacanie zaliczek na przyszłe należności dostawców,

- podejmowanie ryzyka związanego z niewypłacalnością dłużników,
- usługi w zakresie badania rynku (usługi marketingowe i księgowość).

Zapoczątkowany w tym czasie rozwój handlu przyczynił się do powstania związków oraz grup faktoringowych o znaczeniu międzynarodowym i konieczne stało się doprecyzowanie ram formalnoprawnych, które w rezultacie ułatwiłyby bezpieczniejsze i sprawniejsze funkcjonowanie faktoringu w skali światowej. Istotną sprawą stało się uchwalenie zasad funkcjonowania faktoringu międzynarodowego na konwencji w Ottawie w 1988 roku. Na podstawie sygnowanego porozumienia określono następujące założenia [Sobol 2005, s. 17]: wskazano zakres usług świadczonych przez faktora, opracowano wzory umów oraz instrukcje do ich stosowania. Podpisana w dniach 9-28 maja 1988 roku umowa zawierała pierwszą ujednoczoną definicję faktoringu, która stała się dalszym wyznacznikiem w rozwoju usług faktoringowych.

2. Istota faktoringu i jego rodzaje

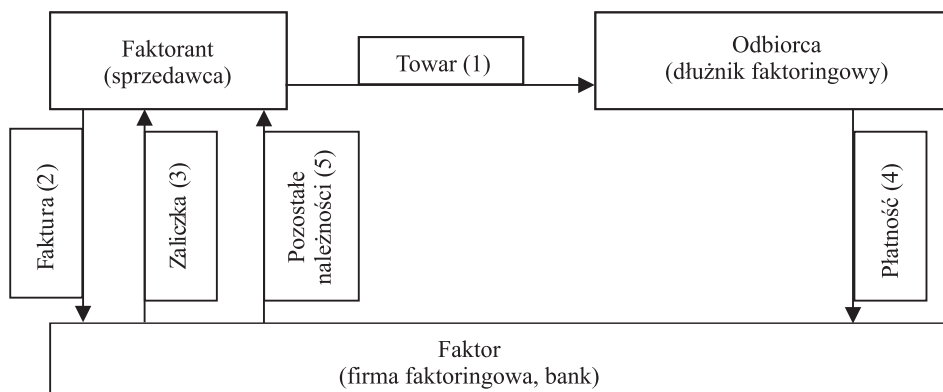
Pochodzenie słowa faktoring wywodzi się z języka angielskiego, chociaż w pierwotnej wersji uważano, iż faktoring pochodzi z łaciny. Przyjęto również, iż znaczenie tego wyrazu powiązane jest ściśle ze słowem *factoria*, które oznacza placówkę handlową w krajach zamorskich dla europejskich kupców [Czarecki 2007, s. 71].

Przez faktoring można rozumieć zewnętrzne źródło finansowania przedsiębiorstw. Firmy będące w trudnej sytuacji finansowej coraz częściej korzystają z kapitałów obcych, w tym z faktoringu. Usługi faktoringowe ułatwiają przedsiębiorstwom rozwiązywanie problemów finansowych, jednakże dla niektórych podmiotów mogą się okazać zbyt kosztownym przedsięwzięciem. Korzystanie z faktoringu może być najlepszym rozwiązaniem dla firm, które dokonują sprzedaży z odroczonym terminem płatności i obawiają się o regulowanie zapłaty przez swoich kontrahentów w stosownym terminie.

Istnieje wiele definicji faktoringu, jednakże najbardziej popularną wersją tego pojęcia jest określenie faktoringu jako przeniesienia wierzytelności powstałych w wyniku transakcji sprzedaży na faktora [Grzywacz 2005, s. 34]. Faktoringiem można określić operacje, za pomocą których zostają odblokowane środki finansowe przedsiębiorstw, w wyniku odkupienia należności oraz bardzo szybkiej wypłaty zaliczki opiewającej na ok. 80% sumy wierzytelności. W przypadku kiedy faktor, czyli bank lub instytucja faktoringowa, otrzyma całą należność od dłużnika, wówczas podmiot korzystający z faktoringu otrzyma pozostałą kwotę.

Wśród podmiotów uczestniczących w transakcjach faktoringowych wyróżnić można faktoranta (przedsiębiorcę), faktora (instytucję faktoringową lub bank) oraz dłużnika. Faktorant nawiązuje stosunki handlowe z dłużnikiem na podstawie umowy sprzedaży. Jednakże ze względu na bezpieczeństwo przedsiębiorca zawiera umowę faktoringową z faktorem, który przejmuje wierzytelności, a w niektórych przypadkach również inne prawa. Zawarta umowa o charakterze cywilnoprawnym umożliwia instytucjom faktoringowym wykonanie czynności polegających na odzy-

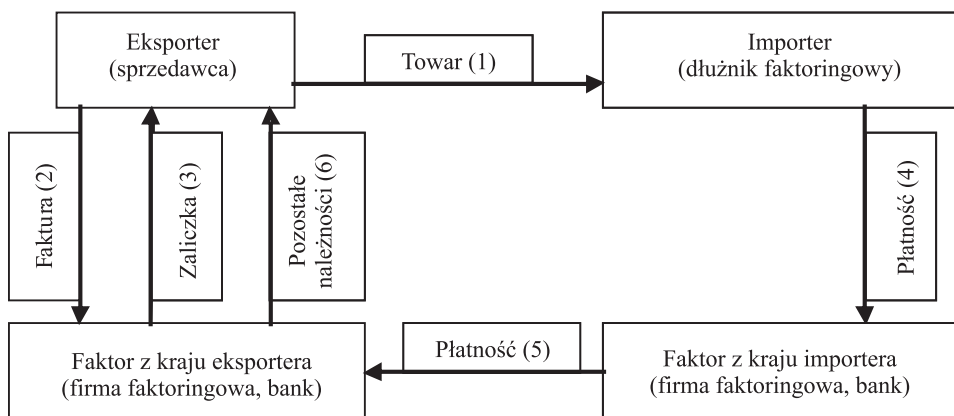
skaniu wiarytelności od dłużnika. Znajduje to odzwierciedlenie w sytuacji, w której sprzedawca i dłużnik (kupujący) zawarli umowę kupna-sprzedaży na terenie tego samego kraju (rys. 1).

Rys. 1. Podstawowy schemat transakcji faktoringowych

Źródło: opracowanie własne.

Gdy sprzedający prowadzi swoją firmę na terenie innego kraju niż podmiot dokonujący zakupu, może zaistnieć sytuacja, że w umowie faktoringowej występują dwie firmy faktoringowe. Przedsiębiorca w tym wypadku przekazuje swoje roszczenia instytucji faktoringowej działającej na terenie kraju faktoranta, natomiast faktor pochodzący z kraju eksportera zawiera umowę z firmą faktoringową działającą na terenie kraju importera. Faktor działający na rynku importera pobiera należność i przekazuje ją w kolejności odwrotnej do przedsiębiorcy (rys. 2).

Rys. 2. Schemat faktoringu eksportowego

Źródło: opracowanie własne.

Faktoring spełnia trzy podstawowe funkcje. Funkcje faktoringu są ściśle powiązane z określonymi czynnościami [Sobol 2005, s. 11]:

1. Funkcja gwarancyjna, zabezpieczająca – zwana również funkcją *del credere*, polega na przejęciu przez instytucję faktoringową ryzyka związanego z niewypłacalnością dłużnika.

2. Funkcja finansowania – polega na finansowaniu przedsiębiorstwa poprzez zaliczkowanie należności handlowej nabytej przez instytucję faktoringową, przed terminem jej wymagalności.

3. Funkcja usługowa (administracyjna) – polega na usługach świadczonych przez faktora w formie raportów o sytuacji finansowej dłużnika.

Wszystkie funkcje pełnione przez faktoring mają na celu zabezpieczenie interesów faktoranta przed niepożądanymi skutkami związanymi z transakcją sprzedaży.

Faktoring jest to usługa bardzo elastyczna i zróżnicowana, dostosowująca się do specjalnych wymagań i potrzeb menedżerów finansowych przedsiębiorstw. Dlatego też występują różne rodzaje faktoringu, wynikające z zastosowania różnorodnych kryteriów. Uwzględniając kryterium podmiotowości, można dokonać podziału usług faktoringowych na następujące rodzaje [Kuniewicz 2009, s. 27]:

- Faktoring z regresem (niepełny), którego istota polega na tym, iż faktor dokonuje kupna faktury z tzw. odroczonym terminem płatności i na podstawie posiadanego dokumentu realizuje płatność na rzecz faktoranta. Faktoring ten nie uwzględnia ryzyka związanego z niewypłacalnością dłużnika.
- Faktoring bez regresu (pełny, właściwy), związany ściśle z przejęciem ryzyka niewypłacalności dłużnika. Występuje w tym wypadku również cesja przejęcia wierzytelności przez faktora.
- Faktoring mieszany, który łączy w sobie zarówno cechy faktoringu niepełnego i pełnego. Przedstawiony przypadek uwzględnia określenie najwyższych kwot granicznych, czyli takich, do których faktor przejmuje ryzyko związane z niewypłacalnością dłużnika.

Podział w oparciu o kryterium uwzględniające sposób powiadomienia dłużnika, obejmuje [Czarecki 2007, s. 80]: faktoring otwarty, faktoring półotwarty, faktoring tajny. Faktoring otwarty określa sytuację, w której dłużnik od razu zostaje poinformowany o zawarciu umowy faktoringowej. W ostateczności ma to zabezpieczyć faktora przed przekazaniem długu faktorantowi. W faktoringu półotwartym dłużnik zostaje powiadomiony o zawarciu umowy faktoringowej dopiero w momencie, gdy zostaje wezwany przez faktora do zapłaty zobowiązania. Przedstawiony przypadek umożliwia dłużnikowi wybór sposobu zapłaty. Faktoring tajny polega w zasadzie na nieujawnieniu dłużnikowi informacji o zawarciu umowy faktoringowej. Faktoring tajny jest sporadycznie stosowany przez faktorów.

Uwzględniając kryterium terminu zapłaty wierzytelności przez faktoranta, różnic należy trzy rodzaje faktoringu [Zimon, Zimon 2007, s. 110]:

- Faktoring dyskontowy (przyspieszony), czyli usługa polegająca na natychmiastowej zapłacie faktury przez faktora, niezwłocznie po zawarciu umowy. Przekazanie

zana na rzecz faktora kwota jest równa sumie wierzytelności pomniejszonej o koszty i prowizję faktora.

- Faktoring wymagalności stanowi taki rodzaj faktoringu, który jest najmniej kosztowny z punktu widzenia faktoranta. W momencie zawarcia umowy faktor nie wypłaca faktorantowi żadnej kwoty z tytułu zakupionej faktury. Instytucja faktoringowa występuje w tym wypadku jako inkasent należności. Faktorant dokonuje zapłaty w postaci prowizji i marży za wykonaną usługę.
- Faktoring zaliczkowy, w którym podobnie jak w przypadku faktoringu dyskontowego, przedsiębiorca otrzymuje natychmiastową zapłatę w momencie przejścia wierzytelności na faktora. Istnieje również istotna różnica pomiędzy faktoringiem dyskontowym a zaliczkowym, wynikająca z tego, że zapłata za fakturę wynosi tylko część sumy wierzytelności. Kolejna część zapłaty jest dokonywana dopiero w momencie zapłaty przez dłużnika bądź w dniu wymagalności zapłaty.

Uwzględniając kryterium rynku docelowego, należy rozróżnić faktoring krajowy i zagraniczny [Kuniewicz 2009, s. 27]. Faktoring krajowy polega na zawarciu umowy pomiędzy przedsiębiorstwem a faktorem, który ściąga należności od dłużnika działającego na tym samym rynku, co faktor i faktorant. Mówiąc o faktoringu zagranicznym, należy uwzględnić jego podział na faktoring eksportowy i importowy. Faktoring eksportowy polega na przekazaniu wierzytelności z transakcji zagranicznej przez faktoranta na faktora mającego siedzibę w kraju eksportera. Faktoring w tym wypadku nazywamy pełnym. Istota faktoringu importowego polega na przekazaniu wierzytelności przez eksportera faktorowi, który ma swoją siedzibę w kraju dłużnika.

3. Zalety i wady stosowania faktoringu

Korzyści ze stosowania faktoringu są wielorakie, dlatego też faktoring w szczególności jest skierowany do przedsiębiorstw, które posiadają stałych klientów. Stosowanie faktoringu do jednorazowych transakcji jest przedsięwzięciem nieopłacalnym. Faktoring w szczególności przeznaczony jest dla przedsiębiorstw, które współpracują z większą grupą kontrahentów. Ponadto wysokość kwoty od jednego z dłużników nie może przekraczać 30% wszystkich wierzytelności przedsiębiorstwa. Osiągnięcie możliwie największych korzyści ze stosowania faktoringu mają te firmy, które szukają środków do dalszego rozwoju i nie korzystają z faktoringu, jako źródła finansowania działalności w okresie recesji. Wielorakie korzyści ze stosowania usług faktoringowych mogą osiągnąć małe i średnie przedsiębiorstwa, które dzięki faktoringowi będą mogły rywalizować z gigantycznymi przedsiębiorstwami.

Dlatego też znaczenia nabiera przybliżenie zalet stosowania faktoringu we współczesnej walce rynkowej pomiędzy małymi i dużymi korporacjami. Wśród głównych zalet stosowania faktoringu wymienić można [Tokarski 2005, s. 109]:

- zapewnienie firmie szybkiego dopływu kapitału obrotowego, dzięki szybkiemu wpływowi gotówki za sprzedane towary i usługi,
- poprawienie bieżącej płynności i stabilizacji pieniężnej w przedsiębiorstwie poprzez dokonanie zwiększania wartości pieniądza w aktywach obrotowych, w wyniku czego następuje poprawienie rotacji składników majątkowych,
- poprawa relacji zachodzących w bilansie w wyniku zmniejszenia zobowiązań i należności,
- ulepszenie samofinansowania w firmie,
- zabezpieczenie się przed sytuacją niewypłacalności dłużnika,
- zwiększenie dostępności finansowej do obcego źródła finansowania,
- odroczenie płatności szczególnie pożądanym odbiorcom,
- zmniejszenie kosztów związanych z zatrudnieniem personelu, gdyż faktor przejmuje obowiązek prowadzenia księgowości dłużników oraz obsługę wierzytelności,
- otrzymanie informacji o stanie niespłaconych wierzytelności,
- przejmowanie przez faktora kwestii związanych z monitorowaniem spłat oraz prowadzenie kont odbiorców faktora,
- przejmowanie w całości lub części ryzyka finansowego przez instytucję faktoringową.

Zaletą faktoringu jest również szybkość procesu decyzyjnego, co jest bardzo dużym plusem w porównaniu do tradycyjnych procedur kredytowych. Wszystkie wspomniane kwestie dotyczą korzyści z punktu widzenia faktora (wierzyciela). Faktoring jako instrument finansujący działalność przedsiębiorstwa jest narzędziem przynoszącym wielorakie korzyści wszystkim podmiotom biorącym udział w tego rodzaju transakcjach.

Dla banku i instytucji faktoringowych istotną zaletą jest otrzymanie prowizji oraz odsetek, które zależą w głównej mierze od dnia płatności faktury oraz od oceny ryzyka dotyczącego danej wierzytelności (rodzaj umowy faktoringowej). Jednocześnie wspomniane instytucje faktoringowe mają możliwość wykorzystania nadwyżki finansowej w celu zwiększenia swoich obrotów, a faktory zyskują na swoim wizerunku. Kreują się jako instytucje nowoczesne, które oferują kompleksową oraz wszechstronną obsługę klientów.

Pomimo wielu zalet wynikających ze stosowania faktoringu warto również wspomnieć o jego wadach. Wśród słabych stron faktoringu należy wymienić m.in. [Matusiak 2007, s. 40-41]:

- duży koszt usług świadczonych przez faktora (ich wysokość sięga 3% kwoty wierzytelności) oraz wysokie prowizje, które faktor pobiera w wyniku przejścia niewypłacalności dłużnika,
- możliwość ochłodzenia stosunków ze współpracującymi dostawcami, sceptycznie reagującymi na zawarcie umowy faktoringowej,

- istnienie różnego rodzaju działalności, w stosunku do których nie można zastosować faktoringu,
- wymóg spełnienia licznych związanych z prowadzeniem działalności warunków, które muszą być wypełnione, aby została zawarta umowa faktoringowa.

Faktoring jest również droższym źródłem finansowania niż kredyt, gdyż nakłady pracy przy określeniu ceny faktoringowej są większe. Związane jest to w szczególności z określeniem zdolności kredytowej faktoranta oraz dłużnika. Natomiast w przypadku ubiegania się o kredyt obrotowy stosuje się tylko ocenę zdolności kredytobiorcy. Ponadto faktoring jest usługą bardziej skomplikowaną od kredytu, zatem zrozumienie jego złożoności wymaga większego wysiłku. Przeszkodą w podpisaniu umowy o świadczenie usługi faktoringowej może być wymóg osiągnięcia przez faktoranta określonego pułapu sprzedaży oraz wymóg posiadania stałych klientów [Sadecki 2009, s. 25].

Ważną kwestią przy omawianiu złożoności faktoringu jest to, iż brakuje uregulowań prawnych jego stosowania, dlatego też dokonując wyboru usługi faktoringowej, należy się zorientować, czy dotyczy ona faktoringu właściwego, czy niewłaściwego oraz czy jest ona opłacalna z punktu widzenia zabezpieczeń stosowanych przez faktoranta w stosunku do poniesionych kosztów.

Wadą usług faktoringowych jest także brak zainteresowania ze strony faktorów w przypadku skupu wierzytelności o krótkoterminowej wymagalności, co wiąże się z uniknięciem ryzyka. Faktorzy wolą zawierać umowy na wierzytelnościach, których termin wymagalności jest zasadniczo długi. Warto również wspomnieć, iż usługi faktoringowe skierowane są do grupy przedsiębiorstw z sektora B2B, czyli dla firm, które oferują swoje produkty lub usługi innym firmom, natomiast jest wielkie ograniczenie w stosunku do firm prowadzących działalność detaliczną [Sadecki 2009, s. 25].

Podsumowując zalety i wady faktoringu, należy zwrócić uwagę na jego wysoki koszt, który uniemożliwia przedsiębiorstwom jego stosowanie. Duża grupa firm posiadająca zdolność kredytową woli korzystać z tańszego źródła finansowania, jakim jest kredyt. Z ekonomicznego punktu widzenia kredyt jest rozwiązaniem dużo tańszym dla przedsiębiorcy. Jednakże uwagę należy skoncentrować na plusach wynikających ze stosowania faktoringu. Faktoring jest szczególnie przydatnym narzędziem dla młodych, szybko rozwijających się przedsiębiorstw w gospodarce wolnorynkowej. Rola faktoringu wykracza poza finansowanie działalności i obejmuje również obsługę rachunków bankowych, a w niektórych przypadkach wpływa również na wymianę handlową z zagranicą.

4. Polski rynek faktoringu

Rozwój gospodarki wolnorynkowej w latach dziewięćdziesiątych powiązany był z pojawieniem się faktoringu. Pierwszym faktorem na polskim rynku był I Oddział Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie [Felis 1997, s. 55]. Do roku 1995

znaczna część dużych banków zaczęła oferować usługi faktoringowe. Banki w tym czasie miały prawo do egzekucji wierzytelności nieuregulowanych w terminie. Oznaczało to, że dokumenty bankowe miały moc tytułów wykonawczych, a użycie klauzul sądowych było niepotrzebne. W związku z tym banki miały mocniejszą pozycję w egzekwowaniu wierzytelności, dlatego też jako pierwsze oferowały swoim klientom faktoring. Dalszym etapem rozwoju faktoringu było tworzenie specjalistycznych jednostek organizacyjnych, które jako spółki kapitałowe stanowiły odrębne okołobankowe instytucje faktoringowe [Podedworna-Tarnowska 2007, s. 83].

Pierwszą powołaną instytucją utworzoną w ten sposób, była firma Handlowy-Heller SA, która powstała początkiem 1994 roku. Spółkę tworzyły zarówno instytucje krajowe, jak i podmioty zagraniczne (Bank Handlowy w Warszawie, Handlowy Inwestycje oraz NMB Heller Holding z siedzibą w Holandii). Drugą spółką oferującą usługi faktoringowe była firma Polfactor SA, która została założona kilka miesięcy później. W kolejnych latach zainteresowanie faktoringiem było coraz większe, dlatego też powstawało coraz więcej nowych instytucji faktoringowych.

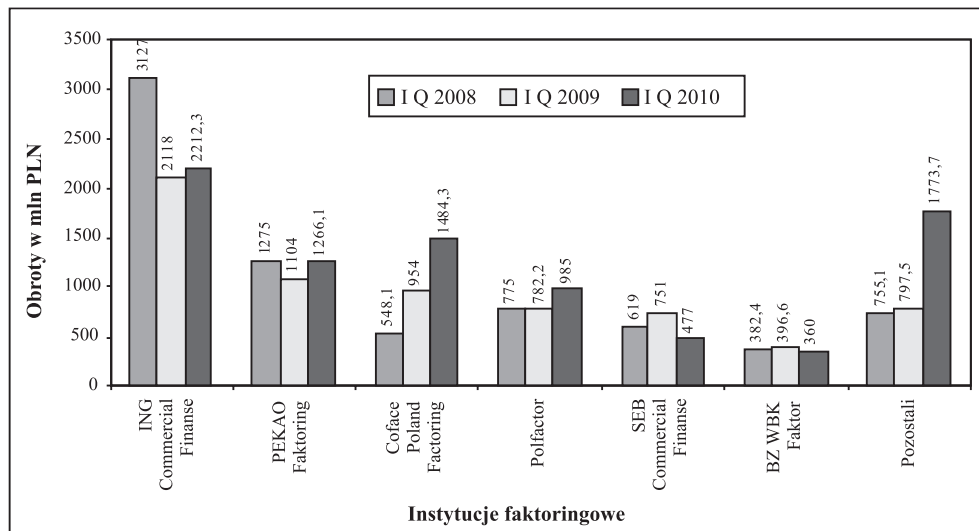
Obecnie na polskim rynku faktoringowym działają banki, instytucje okołobankowe oraz specjalistyczne firmy zajmujące się obsługą należności swoich klientów (windykacją, finansowaniem, zarządzaniem oraz monitorowaniem). Jednocześnie należy zaznaczyć, iż pionierzy tego segmentu tworzą Polski Związek Faktorów, który powstał 28 kwietnia 2006 r. W gronie firm stowarzyszonych znalazły się takie instytucje, jak [Członkowie PZF...2010]:

- ING Commercial Finance Polska SA – pierwsza działająca na polskim rynku instytucja faktoringowa, która powstała w 1994 r. i jest liderem pod względem ustanowionych obrotów.
- PEKAO Faktoring Sp. z o.o. – początki działalności firmy sięgają 1998 roku. Spółka w samym 2008 r. wykupiła wierzytelności o łącznej wartości 5,181 mld PLN.
- Coface Poland Factoring Sp. z o.o. – rozpoczęła działalność w 2007 r., właścicielem jest towarzystwo ubezpieczeniowe Coface Austria Kreditversicherung AG. Firma specjalizuje się w faktoringu z pełnym przejęciem ryzyka.
- Polfactor – firma powstała w wyniku fuzji BRE Banku i Intermarket Banku AG, działa w branży faktoringowej od 15 lat. Polfactor oferuje swoim klientom usługi z zakresu faktoringu krajowego z regresem.
- SEB Commercial Finance Sp. z o.o. – rozpoczęła działalność w Polsce w 2004 r., pod nazwą GMAC Commercial Finance Sp. z o.o. Nabycie 100% udziałów przez SEB Group zapoczątkowało powstanie w 2008 r. SEB Commercial Finance Sp. z o.o., która oferuje swoim klientom wszystkie rodzaje faktoringu.
- BZ WBK Faktor Sp. z o.o. – prowadzi działalność faktoringową na polskim rynku od 2003 roku. Firma jest spółką zależną Banku Zachodniego WBK SA, dzięki czemu klienci zainteresowani faktoringiem mają szeroki dostęp do usługi

w całym kraju. BZ WBK Faktor Sp. z o.o. oferuje przede wszystkim faktoring krajowy na finansowanie dostaw z przejęciem i bez przejęcia ryzyka.

Przedstawione firmy są najważniejszymi uczestnikami polskiego rynku faktoringu; w trakcie swojej działalności osiągnęły największe obroty. Jednocześnie omówieni faktorzy są członkami Polskiego Związku Faktorów, skupiającego 11 firm członkowskich. W kręgu wspomnianych faktorów znaleźli się również Arvato Services Polska, BiBBY Financial Services Sp. z o.o., Fortis Commercial Finance Sp. z o.o., IFIS FINANCE Sp. z o.o. oraz jeden członek wspierający – Hilton-Baird Polska. Ze względu na mniejszy udział w wykupie wierzytelności przedstawiono tylko liderów polskiego rynku faktoringu.

Wielkość obrotów osiągnięta przez omówione instytucje faktoringowe uległa znacznym wahaniom pomiędzy I kwartałem 2008 r. a I kwartałem roku 2010. Dla największych instytucji oferujących usługi faktoringowe rok 2009 rozpoczął się spadkiem wolumenu obrotów z wykupu wierzytelności, po czym w 2010 r. można było zaobserwować poprawę tej sytuacji (rys 3).

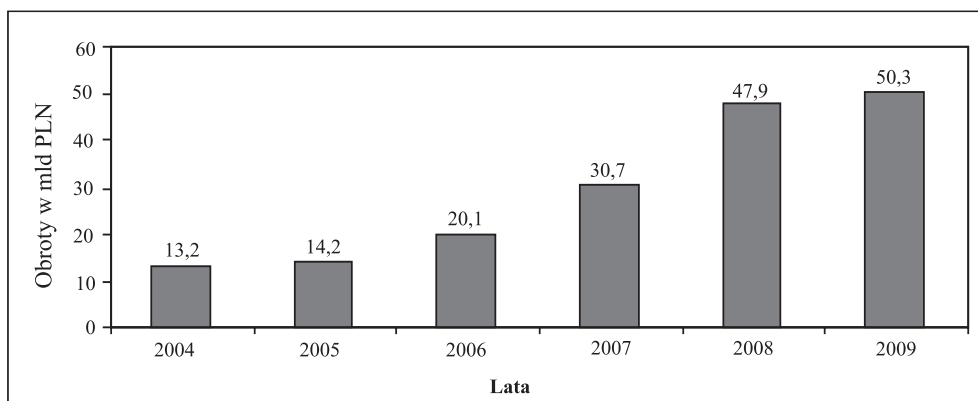

Rys. 3. Rynek faktoringu w Polsce (I kw. 2008 – I kw. 2010)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych [Obroty firm faktoringowych... 2010].

Jak można zauważyć ING Commercial Finance jest przodownikiem wśród firm, które osiągnęły największe obroty z wykupu wierzytelności zarówno w I kwartale 2008 r., 2009 r., jak i w I kwartale 2010 roku [Glińska 2009, s. 55]. Pomimo dominującej pozycji na polskim rynku faktoringu w 2008 r., w kolejnym okresie nastąpił spadek obrotów tej firmy. Po I kwartale 2010 r. duże znaczenie w generowaniu przychodów firm faktoringowych miały mniejsze instytucje finansowe.

W związku z kryzysem finansowym, którego skutki odczuła również polska gospodarka, korzystające z faktoringu firmy otrzymały mniejsze zaliczki na poczet wystawionych faktur. Pomimo trudnych uwarunkowań gospodarczych sytuacja instytucji finansowych zajmujących się faktoringiem stale się poprawiała. Od 2004 r. popyt na usługi faktoringowe systematycznie wzrastał, a obroty firm faktoringowych były z roku na rok coraz większe i wynosiła pod koniec 2009 r. najwięcej, bo ponad 50 mld PLN (rys. 4).

Rys. 4. Polski rynek faktoringu – obroty w latach 2004-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych [*Polski rynek faktoringu...* 2010].

Pomimo że polski rynek faktoringu został dotknięty negatywnymi skutkami kryzysu, to i tak zainteresowanie faktoringiem było i jest bardzo duże. Przewiduje się na podstawie zaprezentowanych danych, iż rynek faktoringu w Polsce nadal będzie się rozrastał oraz zwiększy się grono firm korzystających z tego rodzaju usług.

Działalność firm faktoringowych w Polsce jest istotna dla gospodarki. Zachowanie trendu wzrostowego w sektorze usług faktoringowych świadczy o tym, że istnieje bardzo duże zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi. Usługi oferowane przez faktorów umożliwiają polskim przedsiębiorcom utrzymanie płynności finansowej. Głównymi odbiorcami tego rodzaju usług na polskim rynku są podmioty z branży handlowej, budowlanej, motoryzacyjnej, spożywczej oraz stalowej i hutniczej.

5. Zakończenie

Początek lat dziewięćdziesiątych to duże zmiany w polskiej gospodarce. W okresie tym można było zaobserwować znaczny rozwój sektora bankowego i innych instytucji finansujących, w tym firm faktoringowych. W minionych latach XXI wieku usługi świadczone przez faktorów charakteryzowały się coraz większym uznaniem. Jednocześnie należy stwierdzić, iż rynek usług faktoringowych w Polsce jest wciąż

słabo rozwinięty, a firmy faktoringowe działające na rynkach zagranicznych osiąga- ją znacznie większe przychody ze swojej działalności. Pomimo to można zaobser- wować, iż na polskim rynku działa coraz większa liczba firm, które mają problemy z odzyskaniem swoich należności i jednocześnie problemy z utrzymaniem bieżącej płynności. W rezultacie trudna sytuacja polskich przedsiębiorstw stwarza dogodne warunki dla rozwoju faktoringu w Polsce. Firmy faktoringowe z roku na rok zwiększają swoje przychody, dlatego też przewiduje się w najbliższych latach ciągły roz- wój tego segmentu rynku.

Faktoring jest użytecznym narzędziem finansowania działalności przedsiębior- stwa, ułatwia obrót gospodarczy zarówno na arenie krajowej, jak i międzynarodowej. Korzyści z zastosowania faktoringu są wielorakie. Główną pozytywną prze- słanką korzystania z faktoringu jest możliwość łatwego pozyskania gotówki. Równie istotną zaletą jest przejście ryzyka związanego z niewypłacalnością dłużnika fakto- ringowego. Ponadto firmy świadczące usługi faktoringowe dokonują również moni- torowania sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów obciążonych zobowiąza- niem finansowym. Usługi faktoringowe pomimo licznych zalet posiadają również wady. Największą wadą faktoringu z punktu widzenia ekonomicznego jest jego wy- soka cena. Faktoring przeznaczony jest dla firm, które nie sprzedają swoich wyro- bów za gotówkę i nie udzielają krótkoterminowych kredytów kupieckich.

Prognozy dla rynku usług faktoringowych w Polsce są optymistyczne. Istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo, iż nastąpi szybki jego rozwój w najbliższych la- tach. Poprawę będzie można zauważyć wówczas, gdy ceny korzystania z usług fakto- ringowych będą znacznie niższe. Duże znaczenie dla rozwoju faktoringu ma rów- nież wiedza przedsiębiorców na ten temat, jak i odpowiednia kalkulacja, dotycząca opłacalności stosowania faktoringu. Ponadto rozwój faktoringu w Polsce odbywał się w latach, gdy panowała zła koniunktura gospodarcza, a przedsiębiorstwa osiąga- ły gorsze wyniki finansowe.

Literatura

- Czarecki J., *Faktoring jako instrument finansowania działalności MŚP*, PWN, Warszawa 2007.
- Członkowie PZF*, <http://www.faktoring.pl/index.php?part=3>, 7.01.2010.
- Felis P., *Faktoring – krótkoterminowe finansowanie*, „Bank i kredyt” 1997, nr 11.
- Glińska I., *Dla kogo faktoring*, „Businessman.pl” 2009, nr 7-8.
- Grzywacz J., *Faktoring*, Difin, Warszawa 2005.
- Kuniewicz K., *Faktoring – więcej niż kredyt*, „Home & Market” 2009, nr 3.
- Matusiak M., *Faktoring nie kredyt*, „Gazeta Bankowa” 2007a, nr 48.
- Matusiak M., *Faktoring – prawdy i mity*, „Gazeta Bankowa” 2007b, nr 17.
- Obroty firm faktoringowych*, http://www.faktoring.h2.pl/files/informacje_prasowe/100416153702_informacja_prasowa_1Q_2010.doc, 26.11.2010.
- Podedworna-Tarnowska D., *Factoring w Polsce – szanse i zagrożenia*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2007.

Polski rynek faktoringu, <http://www.faktoring.h2.pl/index.php?part=6>, 27.11.2010.

Sadecki B., *Lekarstwo na brak gotówki – faktoring*, „Home & Market” 2009, nr 3.

Sobol I., *Faktoring międzynarodowy – sposób finansowania eksportu*, Oficyna Wydawnicza w Krakowie, Kraków 2005.

Tokarski M., *Faktoring w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Oficyna Wydawnicza w Krakowie, Kraków 2005.

Zimon D., Zimon G., *Faktoring*, Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej, Wydawnictwo Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2007.

FACTORING IN ENTERPRISES' ACTIVITY FINANCING AND ITS EVOLUTION IN POLAND

Summary: The article presents the essence of factoring and its significance for enterprises in modern economy and its basic kinds. The paper depicts factoring as one of the ways on the adjustment of liquidity in an enterprise and describes the main advantages and drawbacks of application of factoring as well as it shows Polish factoring market.